

FRIENDLY READER PROJEKTET

Friendly Reader – en webbaserad utvärdering

Inom målgruppen ”personer med dyslexi”

Jonas Sandström

jonsa831@student.liu.se

Linköpings universitet

2012-09-25

Innehåll

Syftet med studien	3
Friendly Reader	3
Sammanfattning	3
Tillvägagångssätt	3
Riktlinjer	3
En webbsida för nedladdning av FriendlyReader.exe och webbenkätfrågor.	3
Frågorna i enkäten	4
Resultat och analys.....	5
Svarsstatistik.....	5
Stapeldiagram.....	5
Fråga 11 - "Övriga kommentarer"	6
Utvalda meningar ur kommentarerna från personer 20 – 25 år	6
Utvalda meningar ur kommentarerna från personer 50 – 65 år	7
Analys	7
Mina rekommendationer till fortsatt utveckling/ utvärdering av Friendly Reader.	8
Referenser	9
Appendix 1.....	10
Appendix 2.....	13

Syftet med studien

Syftet med denna studie var att utvärdera en tidig *stand alone* version av Friendly Reader (version 2012-08-17) genom att låta personer ur målgruppen "dyslektiker" testa programmet och svara på frågor.

Förhoppningen var att sammanställa en kvantitativ studie som kunde peka på generella åsikter inom målgruppen - och därigenom bidra till en fortsatt användarcentrerad utveckling .

Friendly Reader

FriendlyReader.exe är vid utförandet av studien ett textbearbetningsprogram kompatibelt med txt-dokument. Programmet förkortar och skriver om längre texter till kortare texter i syfte att göra dem lättare att ta till sig för användaren.

Sammanfattning

I denna studie utvärderades Friendly Reader version 2012-08-17 genom en webbenkät på 11 frågor. Alla som svarade på enkäten hade "någon typ av läs- eller skrivsvårighet". Användarnas svar och kommentarer tydde på att yngre användare var mer positiva till programmet än äldre. Äldre personer tycktes uppleva programmet som svårare att använda och detta kan vara anledningen till att de inte var lika positivt inställda som de yngre.

I slutet av denna rapport finns ett avsnitt med rekommendationer för fortsatt utvärdering och utveckling av Friendly Reader.

Tillvägagångssätt

Riktlinjer

Tidigt beslutades att denna studie skulle vara: (1) kvantitativ och (2) webbaserad. *Kvantitativ* eftersom resultatet av studien då förväntades komplettera en annan studie som utfördes parallell (och som innebar traditionella användartester med intervjuer). Anledningen till att denna studie skulle vara webbaserad var att materialet (programmet och enkäten) då lättare kunde nås ifrån olika testpersoners egna datorer.

Deadline för sammanställning av studiens blev satt till slutet av september 2012.

En webbsida för nedladdning av FriendlyReader.exe och webbenkätfrågor.

FriendlyReader.exe distribuerades ifrån en webbsida som såg ut så här:

Friendly Reader

Välkommen!

På denna sida kan du ladda ner Friendly Reader till Windows.

[Ladda ner](#) Friendly Reader (35 Mb)

Här kan du [Svara på 10 frågor](#) om programmet, och få en trisslott som belöning.

Hur använder jag Friendly Reader?

1. Först installerar du programmet på din dator.
2. Sedan klickar du på Arkiv och Öppna fil:
3. Du väljer en text som är sparad på din dator och som du vill öppna.
(OBS bara dokument med filändelsen .txt fungerar just nu)
4. Så fort du har öppnat en text kan du börja sammanfatta den eller förändra textens utseende.

Adressen till sidan skickades från början ut av en kontaktperson på ett riksomfattande dyslexiförbund och sedan av två legitimerade dyslexipedagoger i Östergötland. På webbsidan fanns också en länk till en webbenkät (Google form).

Ca 60 personer med dokumenterad dyslexi fick länken till testsidan skickade till sig. Utöver detta skickades också länken till alla studenter på det kognitionsvetenskapliga kandidatprogrammet vid Linköpings universitet - ett utskick som innehöll en önskan om att sprida länken till vänner och bekanta ifall de själva inte ingick i målgruppen.

Frågorna i enkäten

I tidigare Friendly Reader-projekt har frågeenkäter använts för att ta reda på hur en användare upplever systemets sammanfattnings- och omskrivnings regler. Sådana enkäter gav bra riktlinjer för att skapa denna studies enkäter, men saknade förstås frågor speciellt riktade till dyslektiker.

Innan frågorna skrevs fick en av de två dyslexipedagoger (som senare hjälpt till med utskicket) testa en tidig version av FriendlyReader och komma med åsikter och idéer. Utifrån detta skapades sedan en webbenkät som bestod av 11 frågor. Anledningen till det låga antalet frågor var att enkäten inte skulle kännas "jobbigt att svara på" - och därigenom riskera färre svarande (tidigare erfarenheter har nämligen visat att det är *mycket* svårt att få försökspersoner med dyslexi att medverka i liknande studier). Alla som svarade på webbenkäten fick (om de uppgav sin adress) en gratis trisslott.

När enkäten var färdig bestod den av:

- Fråga 1 -2: demografiska frågor om ålder och dyslexi.
- Fråga 3- 5: praktiska frågor om interaktionen med programmet.
- Fråga 6 och 7: frågor om inställningar och utseende i programmet.

- Fråga 8 -10: frågor om upplevelsen av systemet.
- Fråga 11 (valfri): en "övrig kommentar"

Frågorna 3 till och med 10 besvarades med en likertskala från 1(jag håller inte med) till 5 (jag håller med).

Resultat och analys

Svarsstatistik

Antal svarande på enkäten var 11 stycken. Alla hade "någon form av läs- eller skrivsvårighet".

5 stycken i åldern 20-25.

4 stycken i åldern 50-65.

1 i åldern 25 – 35 år.

1 i åldern 35 – 45 år.

För den gemensamma svarsstatistiken se appendix 1.

För fråga 11 se appendix 2.

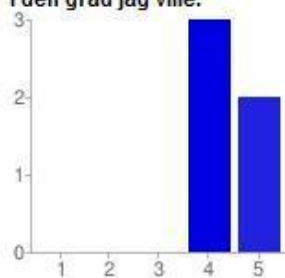
Stapeldiagram

Genom att dela upp de svarande i grupperna *20-25 år*, *50-65 år* och *Alla*. Gick det att finna en åsiktstrend hos personer i åldersspannet 20 till 25 år. Dessa personer förhöll sig nämligen mer positiva än *Alla* och *50-65 år* när det gällde:

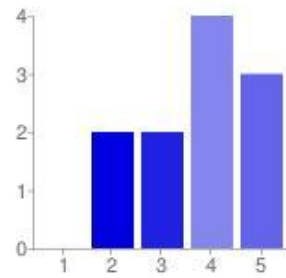
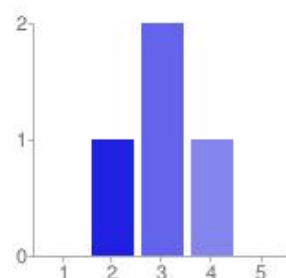
- (1) den inbyggda läshjälpen.
- (2) inställningarna för att förbättra textens läsbarhet.
- (3) att Friendly Reader var enkelt att använda.

Ålder 20-25 **Ålder 50-65** **Alla åldrar**
 7. Genom att välja extra radavstånd, större text, eller mörk bakgrund, kunde jag förbättra textens läsbarheten i den grad jag ville.

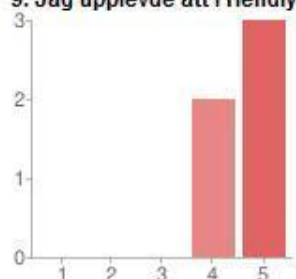

Jag håller inte med. Jag håller med.

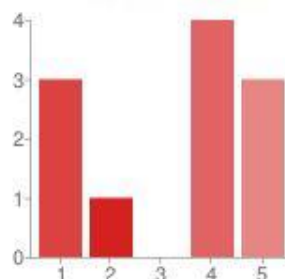

Jag håller inte med. Jag håller med.

Ålder 20-25 **Ålder 50-65**
 9. Jag upplevde att Friendly Reader var enkel att använda.

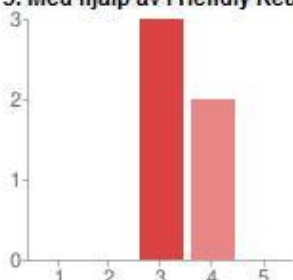
Jag håller inte med. Jag håller med.

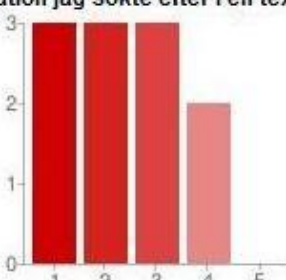
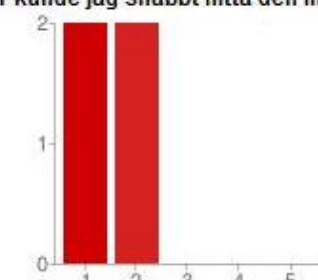
Jag håller inte med. Jag håller med.

En annan trend som gick att finna var att användarna över lag inte höll med om att "de med hjälp av Friendly Reader snabbt kunde hitta den information de sökte efter i en text". Detta gällde särskilt användare i åldern 50-65 år men inte användarna i åldern 20-25 år.

Ålder 20-25 **Ålder 50-65** **Alla åldrar**
 3. Med hjälp av Friendly Reader kunde jag snabbt hitta den information jag sökte efter i en text.

Jag håller inte med. Jag håller med.

Jag håller inte med. Jag håller med.

Fråga 11 - "Övriga kommentarer"

Alla utom en av användare lämnade kommentarer i slutet av enkäten. Dessa kommentarer var av skiftande karaktär, några innehöll konkreta förslag på förbättringar av programmet medan andra beskrev användarnas tillvägagångssätt när de använde programmet eller de problem som uppstod i samband med användningen.

Utvalda meningar ur kommentarerna från personer 20 – 25 år

(4 av 5 personer ur denna åldersgrupp svarande på fråga 11)

Person A

"...bra idé med sammanfattning utav texter... bra med andra hjälpfunktioner som textavstånd,

kontrast och uppläsning. Vilka meningar som programmet väljer ut tycks vara slumpmässigt. Jag förstår att det är svårt att programmera ett program att sammanfatta viktiga meningar men detta är ett bra försök. Vid fortsatt utveckling tror jag detta kan komma att bli ett riktigt bra hjälpmedel."

Person B

"... Man skulle kunna vilja välja rad, mening och ord [som] ska läsas upp... Hoppas att ni kommer att anpassa programmet till PDF-filer."

Person C

"Mycket bra tanke! Ett tips på hur man kan utveckla röstuppläsningen är att ha markering på de orden som läses upp."

Person D

"Det är en bra grundidé. Men jag upplevde inte att den förenklade texten. Det kändes som den tog bort meningar slumpmässigt. Jag tyckte den tog bort både viktiga meningar och utfyllningstext lika ofta. Jag tycker det skulle vara bra att få programmet att byta ut svår ord mot en lättare synonym..."

Utvalda meningar ur kommentarerna från personer 50 – 65 år

(4 av 4 personer ur denna åldersgrupp svarade på fråga 11)

Person E

"... Läs linjal, markör tyckte jag var bra att man kan ändra storlek text kontras mm. var också ok.. Sammanfattning av text så där...Bra med reglaget att man kunde bestämma själv textens längd... Text samman[fattningarna] felaktigt var mycket bristfälla då viktig delar togs bort och bisaker många gånger blev kvar i texten... Synd att det inte går med Word."

[Denna person behövde hjälp via telefon för att installera programmet]

Person F

"Tyckte den inte var till så stor hjälp och kunde heller inte ändra teckensnittet. Var alldeles för mycke klickande för att få den eventuella hjälp som man kunde få. röstuppläsaren funkade bara en mening i taget sen fick jag klick om för varje mening. Sen att den endast går att använda i txt-filer."

[Denna person skickade mail med frågor om hur man körde programmet]

Person G

"Behövs bättre information om hur programmet ska användas. Svårt att få programmet att fungera. Texten lästes inte flytande, jag fick inte rösten att läsa hela texten; hoppade tillbaka till början hela tiden"

Person H

"Min uppfattning är att detta kan bli ett bra hjälpmedel. Behöver bli mer användarvänlig. Svårt att begripa hur verktygen skall användas."

Analys

Utifrån stapeldiagrammen tycks de yngre användarna (20-25 år) ha en enhetlig uppfattning kring tre av frågorna (fråga 3, 4, 7 och 9). Dessa uppfattningar är mer positiva angående inställningarna i programmet, läshjälpen och upplevelsen av att det var enkelt att använda, än genomsnittet av alla svarande. De äldre användarna (50-65 år) verkar ha mer skiljda åsikter om programmet förutom på fråga 3, där de har en gemensam negativ syn.

De "övriga kommentarerna" (fråga 11) ger en fingervisning om anledningen till att de yngre användarna är mer positiva till Friendly Reader. De tycks nämligen inte ha stött på samma tekniska problem som de äldre i samband med användningen av programmet. Två av de äldre användarna behövde extra hjälp för att kunna köra programmet på sin dator, de andra två skriver i sina kommentarer att det "behövdes bättre information om hur programmet skulle användas" och att programmet behöver bli "mer användarvänligt".

Av kommentarerna att döma verkar användarna också känna sig begränsade av att programmet bara kan läsa dokument i txt-format, samt att några av dem verkar ha en önskan att synonymverket skall utvecklas. De är inte säkert att alla användarna har varit medvetna om att synonymverket fanns eftersom det inte framgick särskilt tydligt av varken informationen på webbsidan eller i själva programmet.

Mina rekommendationer till fortsatt utveckling/ utvärdering av Friendly Reader.

Att få tag på dyslektiker som testpersoner till denna typ av studie görs med fördel via personliga kontakter. Om man vill ha hjälp ifrån dyslexiförbund och dyslexipedagoger krävs att man tar nära kontakt med dessa – att man ringer till dem och presenterar sig själv och sin studie på ett sådant sätt att de "vill hjälpa dig".

Mycket arbete har lagts ner på att sprida denna enkät till dyslektiker, jag har hört av mig många gånger till dyslexiförbundet samt dyslexipedagogerna för att be dem skicka ut enkäten till ännu fler dyslektiker, något som jag upplever att de "helst inte gör i onödan". Kontaktpersonen på dyslexiförbundet (som själv var dyslektiker) berättade för mig att denne föredrog telefonkontakt och inte mer mejl än nödvändigt. Trots detta fick jag via denna kontaktperson reda på att mejlet (efter första utskicket) skickades till 30 personer och att "många" sagt att de skulle testa programmet.

Såhär i efterhand ställer jag mig frågan varför "många" inte svarat på enkäten? Kanske kände de sig inte tillräckligt engagerade av programmet för att lägga ner tid på att besvara frågorna? Kanske hade de problem med installationen? Kanske var en trisslott inte mödan värd?

Synonymverket blev inte ordentligt utvärderat i denna studie. Detta skulle jag också gärna vilja göra/ se någon göra i framtiden. Båda dyslexipedagogerna nämnde att personer som har svårt att läsa har stor nytta av en väl fungerande synonymordlista.

Efter att ha genomfört denna studie upplever jag att de behöver bli tydligare för användarna av Friendly Reader hur de ska använda programmet. Mitt förslag är att programmet behöver någon typ av hjälpavsnitt där användare som inte vet hur de ska använda programmet (eller vad det är bra för?) kan få info och tips. Jag har diskuterat detta med Robin Keskisärkkä och det finns planer på att implementera detta i nästkommande version.

Referenser

Usify AB. (2011). *Målgruppssegmentering easy reader - synnedsättning/blindhet och personer med dyslexi*. Linköping: Usify AB.

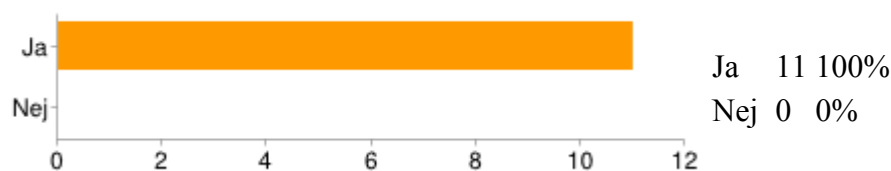
Appendix 1

Sammanfattning

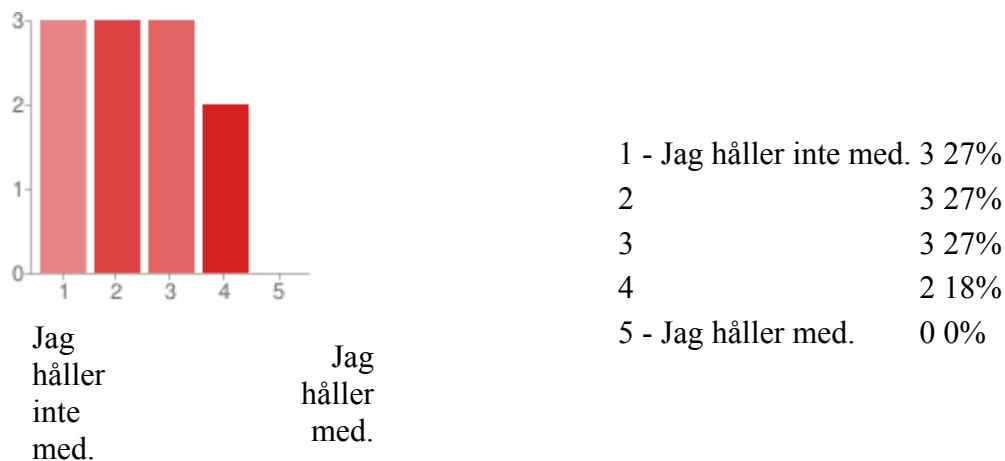
1. Jag är:

10-15 år 0
15-20 år 0
20-25 år 5
25-35 år 1
35-50 år 1
50-65 år 4
65 + år 0

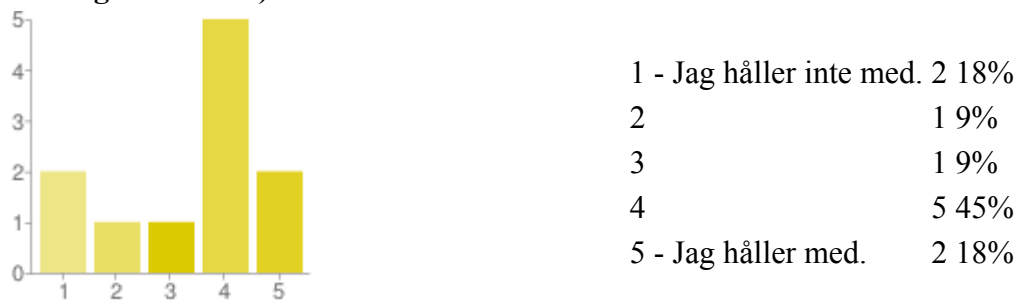
2. Jag har någon typ av läs- eller skrivsvårighet?

3. Med hjälp av Friendly Reader kunde jag snabbt hitta den information jag sökte efter i en text.

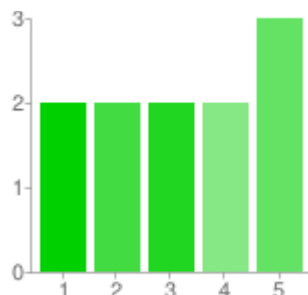
4. Lëshjälpen i Friendly Reader gjorde det lättare för mig att läsa texten (linjalen och meningsmarkören).

Jag
håller
inte
med.

Jag
håller
med.

5. Röstuppläsningen av texten (knappen i nedre vänstra hörnet) var användbar.

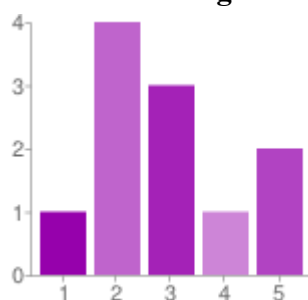

1 - Jag håller inte med.	2 18%
2	2 18%
3	2 18%
4	2 18%
5 - Jag håller med.	3 27%

Jag
håller
inte
med.

Jag
håller
med.

6. Med hjälp av inställningarna i Friendly Reader kunde jag anpassa sammanfattningarna i den grad jag ville.

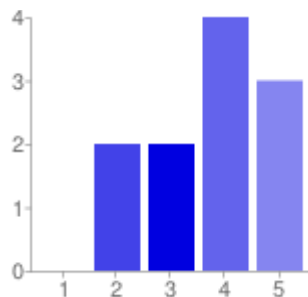

1 - Jag håller inte med.	1 9%
2	4 36%
3	3 27%
4	1 9%
5 - Jag håller med.	2 18%

Jag
håller
inte
med.

Jag
håller
med.

7. Genom att välja extra radavstånd, större text, eller mörk bakgrund, kunde jag förbättra textens läsbarheten i den grad jag ville.

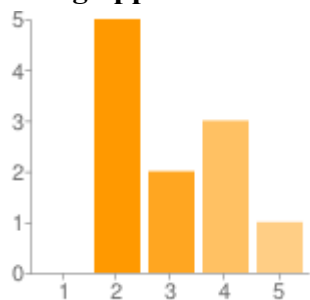

1 - Jag håller inte med.	0 0%
2	2 18%
3	2 18%
4	4 36%
5 - Jag håller med.	3 27%

Jag
håller
inte
med.

Jag
håller
med.

8. Jag upplevde att Friendly Reader gjorde en svår text lättare att förstå.

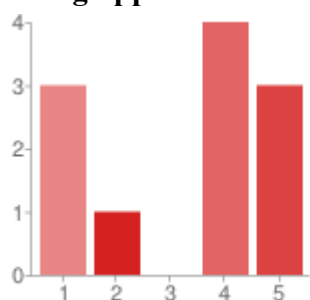

Jag håller inte med.

Jag håller med.

1 - Jag håller inte med.	0 0%
2	5 45%
3	2 18%
4	3 27%
5 - Jag håller med.	1 9%

9. Jag upplevde att Friendly Reader var enkel att använda.

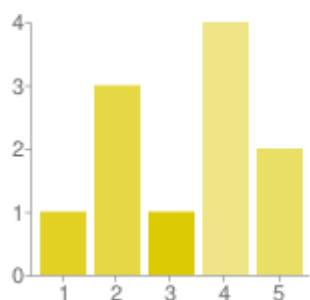

Jag håller inte med.

Jag håller med.

1 - Jag håller inte med.	3 27%
2	1 9%
3	0 0%
4	4 36%
5 - Jag håller med.	3 27%

10. Jag tror att Friendly Reader är ett bra hjälpmedel för personer som har svårt att läsa.

Jag håller inte med.

Jag håller med.

1 - Jag håller inte med.	1 9%
2	3 27%
3	1 9%
4	4 36%
5 - Jag håller med.	2 18%

Appendix 2

11. Övriga kommentarer

FP1. 50-65 år "Installering funkade bra så jag provade programmet hemma. Läs linjal, markör tyckte jag var bra

Att man kan ändra storlek text kontrast mm. var också ok ,men finns ju även i många andra program. Sammanfattning av text så där vist blev texten kortare bra med reglaget att man kunde bestämma själv texten längd. Text sammanfattning var mycket bristfälliga då viktiga delar togs bort och bisaker många gånger blev kvar i texten.

Synd att det inte går med Word

Uppläsning funkade ej."

FP2. 50 - 65 år "Tyckte den inte var till så stor hjälp och kunde heller inte ändra teckensnittet.

Var alldeles för mycket klickande för att få den eventuella hjälp som man kunde få. röstuppläsaren funkade bara en mening i taget sen fick jag klicka om för varje mening. Sen att den endast går att använda i txt-filer."

FP3. 20-25 år "Jag tycker det är ett bra idé med sammanfattning utav texter.

Det var också bra med andra hjälpfunktioner som textavstånd, kontrast och uppläsning.

Vilka meningar som programmet väljer ut tycks vara slumpmässigt.

Jag förstår att det är svårt att programmera ett program att sammanfatta viktiga meningar men detta är ett bra försök.

Vid fortsatt utveckling tror jag detta kan komma att bli ett riktigt bra hjälpmedel."

FP4 20-25 år "Göra om format .crdownload till .exe, de som inte vet hur man gör om behövs instruktion.

Man skulle kunna vilja välja rad, mening och ord ska läsas upp.

Det skulle vara mycket användbar för engelska, rättstavnings och ord följ man skulle vilja ha med.

Hoppas att ni kommer att anpassa programmet till PDF-filer."

FP 5 35-50 år *"Hej,*

Jag tycker det finns möjligheter till utveckling av programmet.

Att det är enkelt att använda är positiv.

Jag saknade en anvisning till användare.

Tack och lycka till"

FP 6 20 - 25 år *"Mycket bra tanke! Ett tips på hur man kan utveckla röstuppläsningen är att ha markering på de orden som läses upp."*

FP 20-25 år *"Det är en bra grundidé. Men jag upplevde inte att den förenklade texten. Det kändes som den tog bort meningar slumpmässigt.*

Jag tyckte den tog bort båden viktiga meningar och utfyllningstext lika ofta.

Jag tycker det skulle vara bra att få programmet att byta ut svår ord mot en lättare synonym. För att göra texten mer läsbar."

FP 8 50-65 år *"Behövs bättre information om hur programmet ska användas. Svårt att få programmet att fungera .*

Texten lästes inte flytande, jag fick inte rösterna att läsa hela texten; hoppade tillbaka till början hela tiden"

FP 9 50-65 år *"Min uppfattning är att detta kan bli ett bra hjälpmedel.*

Behöver bli mer användarvänlig. Svårt att begripa hur verktygen skall användas."